

Finansdepartementet

Avdelningen för offentlig förvaltning, Konsumentenheten

Fi2019/00818

Remissvar – nya befogenheter på konsumentskyddsområdet (SOU 2019:12)

Internetstiftelsen är en oberoende, affärsdriven och allmännyttig organisation. Vi verkar för ett internet som bidrar positivt till människan och samhället. Vi ansvarar för internets svenska toppdomän .se och sköter drift och administration av toppdomänen .nu.

Internetstiftelsens vision är att alla i Sverige vill, vågar och kan använda internet. Ett tryggare och säkrare internet för konsumenter ligger väl i linje med denna vision.

Internetstiftelsens svar är begränsat till kapitel 6 och 8.

Inledande synpunkter

EU-förordningen om konsumentskyddssamarbete ger för första gången myndigheter befogenhet att vidta åtgärder som påverkar rätten till ett domännamn. Internetstiftelsen anser att myndigheternas befogenheter enligt förordningen är vidsträckta och kan få negativa konsekvenser för yttrandefriheten på internet. Internetstiftelsen har därför tidigare under utredningen lämnat synpunkter till utredningen angående hur de kompletterande bestämmelserna bör utformas för att vara förenliga med etablerade begrepp i branschen samt för att vara proportionerliga, förutsebara och effektiva.

Upplysningsskyldighet m.m.

I kapitel 6 i utredningen föreslås vissa ändringar i bestämmelserna om upplysnings-skyldighet. Genom ändringen ges KO möjlighet att direkt förelägga var och en att yttra sig, lämna upplysningar och tillhandahålla handlingar. Här anför utredningen att KO inte alltid behöver utfärda ett formellt föreläggande för att ta del av informationen i bestämmelsen. KO kan först på frivillig väg försöka få tillgång till uppgifterna, vilket enligt utredningen bör vara utgångspunkten när begäran riktas mot annan än den som misstänkts för en överträdelse. Enligt utredningen saknas det anledning att anta att den som har tillgång till en viss uppgift motsätter sig en sådan begäran från KO.

I utredningen anför sedan att de efterfrågade handlingarna inte sällan innehåller personuppgifter som omfattas av dataskyddslagstiftningen och att det i detta sammanhang är nödvändigt att behandlingen av personuppgifterna följer reglerna för dataskydd.

Internetstiftelsen vill här belysa att de aktörer som KO riktar sin begäran mot kan vara personuppgiftsansvariga enligt tillämplig dataskyddslagstiftning. Den som är

personuppgiftsansvarig måste iaktta dataskyddslagstiftningen vid behandling av personuppgifter, vilket bland annat innebär att den personuppgiftsansvarige ska säkerställa att det finns en laglig grund för utlämnanden av personuppgifter. Den lagliga grunden kan bland annat vara att en rättslig förpliktelse åligger den personuppgiftsansvarige (såsom myndighetsbeslut) eller att utlämnande är nödvändigt på grund av ett berättigat intresse som väger tyngre än den registrerades fri- och rättigheter.

Internetstiftelsen vill här framhålla att även om en aktör *vill* hjälpa KO är det inte klart att ett utlämnande alltid *kan* ske frivilligt utan föreläggande, då tillämplig dataskyddslagstiftning kräver att den personuppgiftsansvarige säkerställer att det finns en laglig grund för ett sådant utlämnande.

Om KO har fattat ett beslut om föreläggande kan utlämnande eventuellt ske för att den personuppgiftsansvarige ska kunna fullgöra en rättslig förpliktelse. Om inget officiellt myndighetsbeslut har fattats blir det den personuppgiftsansvariges ansvar att göra en intresseavvägning som beaktar den registrerades intressen och rättigheter och sedan besluta om de efterfrågade personuppgifterna kan lämnas ut. Denna intresseavvägning ska göras i varje enskilt fall och kan innebära att alla uppgifter som efterfrågas inte alltid kan lämnas ut.

Varningsmeddelanden

I utredningens förslag (se kapitel 8) införs enbart befogenheten varningsmeddelande. Utredningen har bedömt att en bokstavlig tolkning av förordningen bör vara styrande och befogenheterna i förordningen därmed bör vara alternativa. Internetstiftelsen delar denna uppfattning.

Internetstiftelsen instämmer även i utredningens uppfattning att en åtgärd som går ut på att ta bort innehåll, förhindra eller begränsa tillgång till webbplatser eller avregistrera domännamn många gånger bara har begränsad effekt och inte uppnår det eftersträvade målet. Samtidigt riskerar en åtgärd av detta slag att begränsa eller förhindra tillgången även till annan information än den som åtgärden avser.

Vad avser införande av krav på varningsmeddelanden vill Internetstiftelsen framföra följande, som även angavs i remissvaret till förslagen i betänkandet En omreglerad spelmarknad (SOU 2017:30), avseende de säkerhetsaspekter som kan uppstå.

Skyldigheten för en internetleverantör att upprätta ett varningsmeddelande för domänadresser är inte förenligt med vare sig ett öppet och neutralt eller säkert internet. Att införa krav på upprättande av varningsmeddelande för domänadresser skapar paradoxalt nog säkerhetsproblem som i sin tur leder till problem med öppenhet och ett neutralt internet.

Internetstiftelsen vill att alla ska vilja, våga och kunna använda internet, vilket kräver att det finns säkerhetsåtgärder som hanteras på underliggande nivåer som IP, DNS och webbtjänster. Det utredningen föreslår är en åtgärd som de facto omöjliggör förmågan

att kontrollera tillitskedjan för den typ av certifikat som används för att skydda trafiken mellan en klient och en server. Webbläsare kommer antingen att blockera trafiken på grund av att en certifikatskedja inte är intakt, eller lämna ett felmeddelande som säger att en sida är osäker, vilket inte är det budskap man vill förmedla. Risken är att åtgärden snarare öppnar upp för antagonistiska attacker eftersom det är svårt att skapa den här typen av meddelanden och få dem att se äkta ut även på infrastrukturnivå.

Internetstiftelsen har under många år förespråkat användningen av DNSSEC, vilket innebär att man digitalt signerar svar på DNS-frågor och att signaturens äkthet kontrolleras i mottagaränden. Den valideringsmöjligheten förstörs med åtgärder som dessa. På senare år har det utvecklats ett antal nya lösningar för att åstadkomma säker och skyddad transport av kommunikation på internet som alla drar nytta av att DNSSEC finns, och som också kommer att påverkas negativt.

Internetstiftelsen instämmer dock i bedömningen att först om inga andra effektiva medel står till buds, ska värdtjänstleverantören och internetleverantörerna vara skyldiga att ta in varningsmeddelandet. Problemen som en viss reglering vill åtgärda bör alltid adresseras vid källan, det vill säga näringsidkaren, i första hand. Internetstiftelsen instämmer även i att frågan ska prövas av domstol, då inskränkningar i den fria kommunikationen alltid bör föregås av beslut i domstol.

Sammanfattning

Internetstiftelsen anser att den presenterade utredningen i sin helhet är väl avvägd och beaktar olika intressen på ett tillfredsställande sätt. Internetstiftelsen anser dock att utredningen bör belysa frågan om upplysningsskyldighet samt frivilliga utlämnanden enligt tillämplig dataskyddslagstiftning. Internetstiftelsen påtalar att det finns problem med utredningens slutsats om varningsmeddelanden, och vill framhålla att skyldigheten för en värdtjänst- eller internetleverantör att upprätta varningsmeddelanden inte är förenligt med ett öppet, neutralt och säkert internet.

Stockholm den

Danny Aerts,

Vd Internetstiftelsen